

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Τίς ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος.—Δικαστικὴ καὶ κοινωνικὴ τοιαύτη.—Ἐρευνα δικάστικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐγκλήματος.—Ὑπολανθάνοντες ἐγκληματίαι (criminels latents).—Αἱ δύο μεγάλαι διακρίσεις τῶν ἐγκληματιῶν.—Πρῶτον στοιχειῶδες ἠθικὸν αἶσθημα.—Ἐρευνα τούτου ἐπὶ ἐν γένει τοῦ ζωικοῦ βασιλείου.—Ἰδέαι προϊστορικαί.—Ἐνστικτὰ ἠθικὰ τῶν ζώων καὶ παραδείγματα.—Δεύτερον στοιχειῶδες ἠθικὸν αἶσθημα.—Ἐρευνα τούτου ἐπὶ ἐν γένει τοῦ ζωικοῦ βασιλείου καὶ παραδείγματα.—Ἐλλειψίς ἀμφοτέρων τῶν στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων.—Παράφρων ἐγκληματίας.—Παραδείγματα καὶ διαφορὰ μετὰ τοῦ ἀληθοῦς παράφρωνος.—Latauners, ὑπάλληλος συμβολαιογραφικοῦ τινος γραφείου.—Κακοήθης ἐγκληματικὸς τύπος, χαρακτηρισμὸς καὶ αἰσθήματα τούτου.—Eyraud, Philipsen, Menesclou, οἰκογένεια Pozzi.—Ὑπηρέτης ξενοδοχείου.—Μὴ ἐπαρκὴς ἀνάπτυξις ἠθικῶν αἰσθημάτων.—Συναισθήματα καὶ λογικόν.—Συνδρομὴ καὶ διατάραξις ἰσορροπίας τούτων.—Παραδείγματα στερουμένων ἐπαρκοῦς ἀναπτύξεως ἠθικῶν αἰσθημάτων.—Τυχαιὸς ἐγκληματίας (criminel fortuit ou d'occasion).—Ψυχολογικὴ καὶ φυσιολογικὴ ἔρευνα κακοήθους ἐγκληματικοῦ τύπου.—Φυσιολογικαὶ ἀποτυπίσεις ἐκ συνήθους εἰδικῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως.—Σχέσεις μετὰ φυσιογνωμικὰς ἐκφράσεις τῶν ὑπνωτιζομένων.—Ἰδέαι περὶ ὀργανικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ ἀνατομικῶν διακρίσεων τοῦ κακοήθους ἐγκληματικοῦ τύπου καὶ περὶ τοῦ καταλογισμοῦ τούτων.—Ψυχολογικὴ καὶ φυσιολογικὴ διαφορὰ τυχαίου ἐγκληματίου.—Τυπικοὶ δικαστικοὶ ἐγκληματίαι.—Προκλητικαὶ αἰτίαι καὶ ἐπίδρασις τούτων ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν τυπικῶν δικαστικῶν ἐγκλημάτων.—Καταλογισμὸς τούτων.

Α'

Καὶ τῷ ὄντι τίς ἡ ἀληθὴς ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος καὶ τίνες εἰσὶν ἐγκληματίαι ;

Ὑπὸ δικαστικὴν ἔποψιν ἐγκληματίας εἶνε βεβαίως πᾶς ὁ παραβαίνων ὠρισμένας διατάξεις, ὑπὸ τῆς γενικῆς θελήσεως τῶν ἀτόμων καθορισθεί-

Κ. Δ. Π. Ὁ κ. Λουκάς Νάκος, ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ἄριστα μεμορφωμένων δικηγόρων τῆς πόλεώς μας συνέγραψε καὶ δημοσιεύει ἕσπον οὕτω ἐν ἰδίῳ τεύχει ἐκτενῇ Ἐγκληματολογικὴν Μελέτην.

Ἐκ τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος τοῦ πραγματευομένου ἐμβριθῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων θεωρικῶν θέμα τοσοῦτον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἡμετέραν χώραν, θέλομεν δημοσιεύσει ἐν τῷ Παρνασσῷ κεφάλαιά τινα, εὐμενῶς παραχωρηθέντα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως.

σας ὡς ἐγκλήματα. Ἄλλ' ἡ ἔννοια τοῦ ἐγκλήματος ἐμορφώθη ἀπὸ τῆς βαθμηδὸν ἀναπτύξεως τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων καὶ ἐκ τῆς κοινῆς ἐξεγέρσεως διὰ τὰς κατὰ τούτων προσβολάς. Ἄν ἐπομένως εἴναι τις δικαστικῶς ἐγκληματίας ἀφ' ἧς στιγμῆς παράβασις ὠρισμένης διατάξεως, καθορισθείσης ὡς ἐγκλημα, τελεσθῇ, ὑπὸ ἔποψιν ὅμως κοινωνικῇν, πᾶς ὁ παραβαίνων τοιαύτας διατάξεις δὲν δύναται, ἀπολύτως, ἄνευ σχέσεως τοῦ εἶδους καὶ τοῦ μεγέθους τῆς προσβολῆς τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, γὰρ θεωρηθῇ ἀντικοινωνικὸν ἄτομον, οὐδὲ πάντες ἐξ ἴσου ἐπικίνδυνοι διὰ τὴν κοινωνίαν, ὅπως καὶ ἀντιστρόφως, ὁ μηδέποτε παραβὰς ρητὰς τοιαύτας, δύναται γὰρ ἀποτελῆ ἐπικίνδυνον ἀντικοινωνικὸν ἄτομον.

Ὑπάρχουσι λ. χ. ἄτομα ἀποφεύγοντα τὰς βιαίας συγκρούσεις πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἔννοιαν τῶν ἐν τῇ ἐν ἧ ζωῇ πολιτεία ἠθικῶν αἰσθημάτων, ἀλλ' ὑπόυλως δίδοντα ἱκανοποίησιν εἰς τὰ ἐγκληματικά ἐνστικτὰ των (criminels latents). Ὁ ἐν δικαστηρίοις ψευδῶς καὶ ἐν ἐπιγνώσει διεκδικῶν τὴν ἀφαίρεσιν τῆς περιουσίας τοῦ ἄλλου, ὁ ἐκ προθέσεως καὶ προμελέτης σκοπῶν ἀνθρωποκτονίαν καὶ ἐκτελῶν ταύτην δι' ἀπάτης ἢ μονομαχιῶν κτλ., ὁ δι' ἀπάτης διαφθορεύς, οὗτοι πάντες δὲν διαφέρουσι κατὰ τινὰς περιστάσεις τοῦ κλέπτου, τοῦ δολοφόνου, τοῦ βιαστοῦ, ἂν μὴ εἰδικαί περιστάσεις δὲν καθιστῶσιν ἐκείνους ἐπικινδυνωδεστέρους ἐγκληματίας τῶν τελευταίων.

Ἐπιθυμοῦντες ἐπομένως κοινωνικῶς νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ εἶδος τοῦ ἐγκληματίου, ὀφείλομεν πρωτίστως νὰ ἀποβλέψωμεν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἐλλείψεως ἢ τῆς ἀδυναμίας τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων καὶ εἰς τὸ μέγεθος τῆς προσβολῆς τούτων.

Ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης οἱ νομοθέται, διερμηνεῖς τῆς ἐν ἐκάστη πολιτεία βασιλευούσης ἐννοίας τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, τὰς κατὰ τούτων προσβολὰς ὀρίζουσιν ὡς ἐγκλήματα καὶ ἀναλόγως τῆς σοβαρότητος τῆς προσβολῆς ρυθμίζουσι τὰς ποινάς· εἰς δύο δὲ γενικὰς διαιρέσεις δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὰ ἀντικοινωνικά ἄτομα· εἰς ἐγκληματίας παρ' οἷς παντελῆς παρατηρεῖται ἐλλείψις καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, καὶ εἰς ἐκείνους παρ' οἷς δὲν ὑπάρχει ἀρκούσα τούτων ἀνάπτυξις¹.

B'

Πρῶτον στοιχειῶδες ἠθικὸν αἰσθημα εἶνε ἡ ἀντίστασις, ἣν ἐνδομύχως δοκιμάζομεν εἰς τὸ νὰ γίνωμεν ἐκουσίως ἄμεσοι πρόξενοι φυσικῶν βα-

¹ Garofalo.

σάνων καὶ ἀλγηδόνων εἰς τοὺς ὁμοίους μας, καὶ τόσῳ εἶνε στοιχειῶδες ὅσῳ κοινὸν παρ' ἅπασι τοῖς ζώοις· διότι τὸ ἄτομον κέκτηται συμφύτως τὴν συμπάθειαν πρὸς τὰ ἄτομα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐνστίκτου τῆς διαβίωσης τοῦ εἴδους, καὶ ἐκεῖθεν τὸ ἐνστίκτον τῆς κοινωνικῆς συντάξεως καὶ ἡ διάπλασις τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων¹. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνευρέσεως θήλεος πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἐνστίκτου τῆς διαβίωσης τοῦ εἴδους ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βάσιν τῆς κοινωνικῆς συντάξεως· ἡ δὲ τοῦ θήλεος, ὡς παραχωροῦντος, φαινομενικὴ ἀντίστασις, ἡ προσποίησις τῶν ἐπιθυμιῶν του, αἱ ἐρώτοτροπίαὶ αἵτινες δὲν εἶνε ἐφεύρες τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους, ἀλλὰ χαρακτηρίζουσι τὰ θήλεα ὁλοκλήρου τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, προκαλεῖ τὰς ἐκλιπαρήσεις καὶ περιποιήσεις τοῦ αἰτοῦντος ἄρρενος· ἐντεῦθεν ἡ προτίμησις καὶ ἡ ἐμμονὴ εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον, ἡ διακανόνισις τῆς γενετησίου ὁρμῆς, καὶ τέλος ἡ μόρφωσις τῆς ἰδέας συνοικεσίων καὶ τῆς ἠθικῆς². Οὕτως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων οἰκιακῶν ζώων, ὧν αἱ προτιμήσεις ἐπὶ ὠρισμένων θηλέων εἶνε γνωσταὶ καὶ αἱ ἐνεκα ζηλοτυπίας ἀλληλοσυμπλοκαί, καὶ αὐτοὶ οἱ λύκοι σφοδρὰς μὲν συνάπτουσι μάχας πρὸς ἐκλογὴν θηλέων, καταρτιζομένων ὅμως τῶν συνοικεσίων, ἡ εἰρήνη ἐπανέρχεται καὶ τὰ θήλεα δὲν ἐνδίδουσιν ἢ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς καρδίας των³.

Ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ ζωικοῦ βασιλείου αἱ μεταξὺ τῶν ἀτόμων τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἀλληλεπιθέσεις, ὅταν δὲν ἔχωσι λόγον τὸν ἀγῶνα περὶ αὐτοσυντηρήσεως ἢ τὴν ἐκλογὴν θήλεος, ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν, ἀπαντώμεναι μονομερῶς ἐπὶ ἀτόμων, αἱ δ' ὑφιστάμεναι διηνεκεῖς καὶ κληρομικαὶ ἔχθραι μεταξὺ δύο διαφόρων εἰδῶν καταπαύουσιν, ὅταν ἡ ἀνεύρεσις τῆς τροφῆς δὲν εἶνε δύσκολος καὶ ὁ συγχρωτισμὸς εἶνε διηνεκής. Οὕτως ἡ παροιμιακὴ ἀντιμαχία μεταξὺ σκύλου καὶ γαλῆς μεταβάλλεται εἰς φιλίαν, ὅταν οὐδέτερον φοβῇται περὶ τῆς στερήσεως ἢ ἀφαιρέσεως τῆς τροφῆς του, καὶ εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ἀγ. Παύλου, ὅπου αἱ γαλαῖ καὶ οἱ μῦς εἶνε ἄφθονοι, ὁ παροιμιακὸς πόλεμός των ἔχει μεταβληθῇ εἰς συμμαχίαν κατὰ τῶν πτηνῶν⁴.

Ὅσῳ δὲ καὶ ἂν ἡ ἱστορία μᾶς παρουσιάζει ἐποχάς, καθ' ἃς αἱ πλέον αἰμοχαρεῖς θυσίαι οὐ μόνον δὲν ἀπετέλουν ἀντικοινωνικὰς πράξεις, ἀλλ' ἀνέγνωρίζοντο ὡς ἠθικαί, αὗται ὡς ἐνεργούμεναι ἄλλοτε ἐξ ἐπιβαλλομένου δῆθεν καθήκοντος πρὸς τοὺς θεοὺς, ὡς αἱ τῶν ἀγρίων θυσίαι τὴν σήμερον, ἡ χάριν αὐτῶν τῶν θυσιαζομένων πρὸς λύτρωσιν ἀπὸ τῶν βασάνων των (φόνος τῶν ἀναπήρων παίδων, ἀδυνάτων γερόντων κτλ.),

¹ Darwin. ² Leroy. ³ Idem.

⁴ Lacassagne, Revue scientifique.

ἀποβάλλουσι τὴν ἔννοιαν προσβολῆς ἠθικῶν αἰσθημάτων, ὅπως τὴν σήμερον αἱ ἐν καιρῷ πολέμου ἐνεργούμεναι σφαγαί, χάριν ὑψηλοτέρων θήθεν ἰδεῶν, ἢ ὅπως αἱ παρὰ τοῦ χειρουργοῦ τῆς σήμερον ἐκτελούμενοι ἀκρωτηριασμοί· καὶ ἄλλοτε ἐνηργοῦντο ἐξ ἐνστίκτου προνοίας πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ εἶδους, κοινοῦ ἐνστίκτου παρ' ἅπασιν τοῖς ζώοις, ἅτινα φονεύουσιν ἢ ἐγκαταλιμπάνουσι τὰ ὀργανικῶς ἐλλιπῆ ἢ δύσμορφα νεογέννητα ¹.

Ἔτερον στοιχειῶδες ἠθικὸν αἶσθημα διαπλαττόμενον συγχρόνως καὶ συνυπάρχον μετὰ τοῦ ἐγωϊστικοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως εἶνε ἡ γνῶσις ὅτι ἡ ἀφαίρεσις ξένου πράγματος ἀποτελεῖ πρᾶξιν κακὴν. Εἶνε φυσικὸν ὅτι ἀντιτάσσει τις ἐξ ἐνστίκτου βίαν πρὸν ὑπεράσπισιν παντός, ὅπερ ἐπιθυμεῖ νὰ κατέχῃ καὶ αἰσθάνεται θλίψιν ἐπὶ τῇ ἀφαίρεσει τοῦ πράγματός του· ἡ τοιαύτη δὲ ἐξ ἀντικειμένου προξενουμένη κατάστασις γεννᾷ καὶ τὴν ὑποκειμενικὴν γνῶσιν—τὸ στοιχειῶδες τοῦτο ἠθικὸν αἶσθημα—ὅτι ἡ ἀφαίρεσις ξένου πράγματος εἶνε πρᾶξις κακὴ. Κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς πλέον προϊστορικοὺς ἡ τοιαύτη πρᾶξις ἀπέτελει, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἀκολουθῶς, κολάσιμον ἁδίκημα· καὶ παρ' αὐτοῖς δὲ ἔτι τοῖς ζώοις, καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐν κοινωνίᾳ ζῶσιν, ἡ ἰδέα τῆς ἰδιοκτησίας εἶνε βεβαία ², καθόσον αὕτη ἀποτελεῖ στοιχειώδη πρόνοιαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς συντηρήσεως τοῦ ατόμου. Οὕτως, ἐκτός τῆς ἀποκρύψεως τροφῶν ὡς ἰδίας περιουσίας, ὅπερ παρατηρεῖται ἐπὶ ἐν γένει τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου, τὰ πτηνὰ σέθονται τὰς φωλεὰς τῶν ἄλλων· αἱ γαλαῖ, οἱ ἵπποι, αἱ μέλισσαι κτλ. ἐκ τῶν προφυλάξεων, θς λαμβάνουσι κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν ξένης τροφῆς, φαίνεται ὅτι ἔχουσι συναίσθησιν τῆς πράξεώς των ὡς κακῆς. Αἱ ὀρνίθες καὶ τὰ οἰκιακὰ ἐν γένει πτηνὰ ἐπὶ τῆς रिπτομένης τροφῆς ἕκαστον ἀποχωρίζει μέρος ταύτης, ὅπερ προστατεύει κατὰ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἄλλων, μεμονωμένα δ' εἶνε μεταξὺ τούτων τὰ ἐγκληματικὰ ἄτομα, ἅτινα ὡς ἔργον ἔχουσι τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ἀδυνατωτέρων πρὸς ἀφαίρεσιν τῆς μερίδος των. Οἱ πύθηκοι ὅταν λεηλατῶσι σποράς, τοποθετοῦσι σκοπούς, οἵτινες διὰ φωνῶν εἰδοποιοῦσι τοὺς συντρόφους των περὶ τῆς ἐμφανίσεως ἀνθρώπων· αἱ μέλισσαι παραφυλάττουσι τὴν ἐκ τῆς κυψέλης ἀπουσίαν τῆς μεγαλειτέρας δυνάμεως καὶ προσπαθοῦσι κατ' ἀρχὰς δι' ἀπάτης νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἀφαίρεσιν τῆς ξένης περιουσίας, ὅταν δὲ ὁ δόλος ἀποτύχῃ, τότε συσσωματωμένοι ἐπιτίθενται καὶ λεηλατοῦσι τὰς ξένας κυψέλας. Ἡ ἀλώπηξ, προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ εἰς χωρικοὺς ὀρνιθῶνας, ἐν πλήρει συναισθήσει τῆς πράξεως ἦν

¹ Idem.

² Lacassagne, Leroy.

σκοπεῖ, ὅπως ἀποπλανήσῃ τοὺς κύνας, οἵτινες μέλλουσι νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς φωνὰς τῶν ὀρνίθων, διατρέχει διὰ τὸν κύκλον ὃν σχηματίζουν οἱ ὀρνιθῶνες, εἰσέρχεται διὰ ῥήξεως τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς ἀπὸ ἐκείνης ὅπου εὕρεσκειται ἡ θύρα, καὶ καθ' ὃν χρόνον οἱ κύνες, ἀκολουθοῦντες τὰ ἴχνη τῆς περιτρέχουσι κυκλικῶς τὸν ὀρνιθῶνα, αὕτη ἐξέρχεται ἀσφαλῶς ἐκ τῆς θύρας. Τὸ νήπιον οὐδεμίαν ἐτι ἔχον συναίσθησιν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, τείνει ἐνστικτικῶς τὰς χεῖρας πρὸς ἰδιοποίησιν τοῦ πρώτου εἰς τὴν θέαν του προσπίπτοντος πράγματος, πλὴν γοερὰς ἀφίνει κραυγὰς εἰς τὴν ἀφαίρεσιν πράγματος, ὅπερ κατέχει μόνις δὲ μικράν τινα ἀνάπτυξιν ὑποστῇ τὸ λογικόν, ἀποχωρίζει πᾶν τὸ πρόστυχόν ὡς ἰδίαν περιουσίαν.

Ἡ ἔλλειψις ἄρα τῶν δύο τούτων στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, ἥτοι τῆς ἀντιστάσεως, ἣν ἐνδομύχως δοκιμάζομεν ὅπως γίνωμεν ἐκονσίως ἄμεσοι πρόξενοι ἀλγυδόνων καὶ φρυσιῶν βασάνων εἰς τὰ ἅτομα τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως ὅτι ἡ ἀφαίρεσις ξένου πράγματος ἀποτελεῖ πρᾶξιν κακὴν, χαρακτηρίζει ἐν τῷ ζωϊκῷ ἐν γένει βασιλείῳ τάξιν ἀτόμων ἐντελῶς ἰδιαιτέραν καὶ διάφορον κατὰ τὰ αἰσθήματα τοῦ κοινοῦ καὶ συνηθούς τύπου.

Γ'

Αἱ ἐπιθέσεις κατὰ τῶν ὁμοίων μας, 1ον ἐξ ἀπλῆς εὐχαριστήσεως διὰ τὴν θέαν αἵματος καὶ τῶν βασάνων τῶν τρίτων, αἱ ἄνευ σκοποῦ ἰδιοποιήσεως ἀφαιρέσεις ξένων πραγμάτων, καὶ 2ον ἡ μὴ ἀπέχθεια εἰς τὰς ἐκ προσωπικῆς ἐνεργείας μας προξενουμένας σωματικὰς ἀλγυδύνας κατὰ τῶν ὁμοίων μας, αἱ ἐπὶ σκοπῷ ἰδιοποιήσεως ἀφαιρέσεις ξένων πραγμάτων, ταῦτα πάντα δὲν ἀποτελοῦσι τὴν κανονικὴν κατάστασιν τῶν ἀτόμων. Χαρακτηρίζουσιν ἰδίαν τάξιν τοιούτων. Ἡ πρώτη τοιαύτη κατάσταση τῶν ἀτόμων, τῶν ἐπιτιθεμένων δηλ. κατὰ τῶν ὁμοίων των ἐξ ἀπλῆς εὐχαριστήσεως διὰ τὴν θέαν αἵματος καὶ βασάνων τῶν τρίτων, καὶ τῶν ἄνευ σκοποῦ ἰδιοποιήσεως καὶ οὐδεμιᾶς πραγματικῆς ἀτομικῆς ἀνάγκης ἀφαιρούντων ξένων πράγματα, παρέχει πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς ἐκείνην τοῦ παράφρονος ἐγκληματιῶν (criminel aliéné), καθ' ὅσον οὐδεμίᾳ ἄλλῃ διατάραξις ἐν τοῖς συλλογισμοῖς καὶ ταῖς συνηθείαις τοῦ κοινωνικοῦ βίου παρατηρεῖται, ὅπως ἐπὶ τῶν ἀληθῶν παραφρόνων ἔχουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι ἐγκληματῆαι πλήρη συνείδησιν τῶν φρικτῶν αὐτῶν πράξεων, ἀλλ' ὑπὸ τὸ κράτος ἐμμόνου παραρμήσεως ἀδυνατοῦσι νὰ ἀντιστῶσι καὶ ὑπείκουσιν εἰς ἀνάγκην τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὁ Latauers ὑπηρετής, μηδὲν ἕτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ παράφρονος παρουσιάζων, κατακερματίζει τὴν κυρίαν του ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ παραλύτου καὶ ἀλάλου συζύγου της, ἐξ ἀπλῆς εὐχαριστήσεως διὰ τὴν θέαν τῶν βασάνων τῶν ὁμοίων του. Μετὰ θηριώδους περιεργείας ἐντρυφῶν εἰς τοὺς σπαρακτικοὺς σπασμοὺς τοῦ προσώπου τοῦ συζύγου τοῦ θύματος καὶ κυρίου του, ἐρωτᾷ αὐτὸν εἰρωνικῶς σταυρώων τὰς χεῖρας ἐνώπιόν του :

— Πῶς τὸ εὕρισκει ὁ κύριος αὐτό;¹

Ὑπάλληλός τις συμβαλαιογραφικοῦ γραφείου ἐφόνευεν ἐξ ἀπλῆς εὐχαριστήσεως μικρὰς κόρας, ἄνευ βιασμοῦ. Ἀνεκαλύφθη δὲ ἡμερολόγιον τῶν πράξεών του, εἰς ὃ ἐγγραφε διὰ τὸν φόνον ἐνγεγραμμέναις κόρης: « Ἐφόνευσά ἕνα κορίττι· ἦτο καλὸ καὶ ζεστόν » (c' était bon et chaud)².

Τοῦ τοιούτου φρενοπαθοῦς ἐγκληματίου διαφέρει ὁ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς δικαστικῆς ἐρεῦνης ἀνήλων ἐγκληματικὸς τύπος, ὅτι παρὰ τῷ τελευταίῳ τούτῳ ὑπάρχει πάντοτε ἐλατήριόν τι (ὠφέλεια προσωπική, ἐκδίκησις, φθόνος κτλ.) τὸ προκαλοῦν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐγκληματικῶν ἐνστίκτων καὶ ἡ ἐκτέλεσις ἐγκληματικῆς πράξεως εἶνε μέσον πρὸς ἀπολαυσιν ἄλλων ὠφελημάτων³. Χαρακτηρίζει τὸν τοιούτον ἐγκληματίαν ἢ μὴ ἀπέχθεια κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, πικτελὴς ἀναισθησία διὰ τοὺς φυσικοὺς πότους τῶν θυμάτων, κυρικὴ ἀδιαφορία μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐλλειψίς πάσης τύψεως τοῦ συνειδότος, ἀδιαφορία πρὸ τῶν ἐκφερομένων ποινῶν, πλήρης ἀναισθησία φυσικὴ καὶ ἠθικὴ⁴, φέρει δὲ ἀναμφισβήτητως ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τὴν ἀντανάκλασιν τῶν ψυχικῶν κακούργων διαθέσεων του⁵.

Ὁ Eyraud χάριν ἀτομικῆς ὠφελείας, μελετῶν πρὸ καιροῦ τοὺς τρόπους τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ θύματός του, παρασύρει τοῦτο εἰς διεσκευασμένον μέρος, ὅπου δίδει ἱκανοποίησιν εἰς τοὺς ἐγκληματικούς σκοποὺς τοῦ στραγγαλίζων τὸ θῦμα. Μετὰ θηριώδους δὲ ἀταραξίας ἀποχωρίζει τὴν κεφαλὴν τοῦ σώματος, περιδένει τοὺς πόδας εἰς τὸν κορμὸν καὶ περιφέρεται μετὰ τοῦ εἰδεχθοῦς φορτίου του, ὅπως εὖρῃ κατὰλληλον τρόπον ἐξαφανίσεως τοῦ σώματος (Temps).

Ὁ Philipsen, Δανός, δολοφονεῖ ὑπάλληλόν τινα, ὅπως ὠφεληθῇ πόσόν τι χρημάτων, τοῦ ὁποίου τὸ θῦμά του μετέβη παρ' αὐτῷ νὰ ζητήσῃ τὴν ἐξόφλησιν. Ὁ Philipsen κλείει τὴν θύραν, στραγγαλίζει τὸ θῦμά του, ἐκδύει τὸ πτώμα, κατακόπτει τοῦτο εἰς μικρὰ τεμάχια, τὰ ὅποια ἐγκλείει εἰς κιβώτιον καὶ διὰ τοῦ ὑπηρέτου τοῦ ἐξαποστέλλει τοῦτο ταχυδρομικῶς εἰς Ἀμερικὴν (« Temps » Février 1891).

¹ Macé. ² Maudsley. ³ Maudsley. ⁴ Ferri.

⁵ Lombroso, Garofalo, Ferri, Corro, Tarde.

Ὁ Ménescalou, Γάλλος, παρασύρας εἰς τὸν οἶκόν του δι' ἀπατηλῶν μέσων τὴν τετραετὴ Louise, ἀφοῦ ἐκόρεσε τὰς κτηνώδεις ὀρέξεις του, τὴν στραγγαλίζει, τὴν διαμελίζει εἰς 39 τεμάχια, τὰ ὅποια κρύπτει εἰς τὴν στρωμνὴν του. Κοιμᾶται ὅλην τὴν νύκτα ἐπὶ τῶν σαρκῶν τοῦ θύματος του καὶ συλλαμβάνεται φέρων εἰς τὰ θυλάκιά του τὰς χεῖρας τοῦ θύματος.¹

Ἡ οἰκογένεια Pozzi ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ 1885, τῆς ὁποίας ἡ κόρη ἤρᾱτο τὸν υἱὸν οἰκογενείας Tozzi, μεθ' ἧς μίση προαιώνια τὴν ἐχώριζον, παρασύρει ὑπόλως εἰς τὴν οἰκίαν τὸν ἐραστὴν καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλης τῆς οἰκογενείας ὁ υἱὸς Pozzi τὸν διαμελίζει, ἡ μήτηρ ἀποκόπτει τὰ γεννητικὰ μέρη τοῦ θύματος καὶ δι' αὐτῶν κτυπᾷ ἐπὶ τοῦ προσώπου, τὴν πρῶταν δὲ πωλεῖ τὸ αἷμα τοῦ θύματος ἀναμεμιγμένον μὲ αἷμα προβάτου.²

Κατὰ τὸ 1886 ἐν Παρίσι τοις ὑπηρέτης ξενοδοχείου διάτρεφόμενος παρὰ τῆς ἀσέμνου γυναικὸς Lea, φονεῖ ταύτην, θυμωθεὶς διότι τὸν ἐγκατέλιπεν, ἀποκόπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος καὶ τὴν κρεμᾷ εἰς τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου τῆς.³

Τοὺς τοιούτους ἐγκληματίας, οὓς εἰδικῶς ἐκκλέσαμεν ἐγκληματικούς τύπους (Types criminels), ὡς ἀποτελοῦντας τοὺς κυρίως ἐγκληματίας καὶ οὓς χαρακτηρίζει καταφανῶς ἑλλειψὶς καὶ αὐτῶν τῶν στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, διαδέχεται ἡ κλάσις ἐκείνη τῶν ἐγκληματιῶν, οἵτινες δὲν στεροῦνται μὲν τῶν στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, ἀλλ' ὧν ἡ ἠθικὴ διάπλασις δὲν εἶνε ἐπαρκὴς ὥπως περιορίζῃ τὴν ἐκανοποίησιν τῶν ἐγωϊστικῶν ἐνστίκτων μέχρι τοῦ σημείου τῆς μὴ προσβολῆς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἄλλου, καὶ καταπνίγῃ κατὰ τὸν ἀγῶνα περὶ ὑπάρξεως τὰ ἐξεγειρόμενα ἐγωϊστικὰ ἐνστικτα, τὰ ὅποια ἀποκλείουσι πρὸς στιγμὴν πᾶσαν ἄλλην ἔμφυτον καὶ ἐπίκτητον συμπάθειαν πρὸς τοὺς ὁμοίους του.

Παρὰ τοῖς ἀτόμοις παρ' οἷς ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων καὶ τοῦ λογικοῦ δὲν εἶνε ἐπαρκής, ἡ στιγμιαία ἐπάνοδος τῆς ἀπολύτου κυριαρχίας τῶν ἐγωϊστικῶν ἐνστίκτων εἶνε συνήθης. Πᾶσα πράξις τοῦ ἀτόμου, ἀπορρέουσα ἐκ συνδρομῆς διεγέρσεως καὶ ἐνεργείας συναισθημάτων καὶ λογικοῦ, εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἐπιδράσεως ἐκατέρου τῶν δύο τούτων παραγόντων. Εὐθύς ὡς τὸ λογικὸν καὶ τὰ ἠθικὰ αἰσθήματα δὲν ἔχουσιν ἀρκουσαν ἀνάπτυξιν, τὸ ἄτομον εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἔρμαιον τῶν συναισθημάτων του (ὀρέξεων ἐνστίκτων, κακῶν τάσεων). Ὁ ἀπαίδευτος, ὁ ἄνευ ἀγωγῆς, ὁ ἀγρότης, ὁ ποιμὴν

¹ Macé. ² Corre. ³ Corre.

κτλ., καίπερ μὴ στερούμενος τῶν στοιχειωδῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς ἐπιρροῆς, ἐν ᾗ ἀνετράφη, στερεῖται ὁμῶς ἀναμφισβητήτως ἀνωτέρων ἠθικῶν αἰσθημάτων ὅπως ζυγίσῃ μετὰ τῆς αὐτῆς λογικῆς πλάστιγγος τὰς ἀναποφεύκτους κοινωνικὰς συγκρούσεις, εἰς αἷς καθημερινῶς ὑποβάλλεται. Ἐκλαμβάνει λ.χ. ἑαυτὸν προσβεβλημένον δι' ἐκείνο τὸ ὅποιον ἕτερος, ἀνωτέρας ἠθικῆς διαπλάσεως, θέλει θεωρήσει ὡς παρικοίησιν, ἢ μετέρχεται βίαια καὶ δυσανάλογα πρὸς τὸ μέγεθος τῆς προσβολῆς μέσα πρὸς ἀνόρθωσιν ἢ ἐκδίκευσιν. Μὴ ἐπιζητῶν τὴν διάπραξιν ἀντικοινωνικῶν πράξεων, δὲν ἔχει ὁμῶς καὶ τὴν δύναμιν, ἕνεκα μὴ ἐπαρκοῦς ἠθικῆς διαπλάσεως, νὰ ὑπερνικήσῃ τὰ εὐκόλως ἄλλως τε ἐξεγερόμενα ἐγωϊστικὰ ἐνστικτὰ, ἢ ἀδυνατεῖ νὰ καταστείλῃ ταῦτα, ὅταν κατὰ σύμπτωσιν ἢ ἱκανοποίησιν τούτων τῷ παρουσιάζεται εὐκόλος· κρύπτει λ.χ. ξένον πρᾶγμα, ὅπερ τυχαίως περιέπεσεν εἰς τὰς χεῖράς του ἢ εἰσερχόμενος δι' ὑπόθεσιν του εἰς τινα οἶκον καὶ εὐρισκόμενος πρὸ σωροῦ χρημάτων, ἀδυνατεῖ νὰ καταστείλῃ τὰ ἐγωϊστικὰ ἐνστικτὰ· βλέπων ἐν προφανεῖ κινδύνῳ ἄνθρωπον, ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ ὁποίου ἀναμένει ὠφέλειαν ἢ τὸν ὅποιον ἀπλῶς μισεῖ, δυνάμενος δὲ νὰ τὸν σώσῃ, ἀποφεύγει νὰ τὸ πράξῃ ἢ καὶ συντρέχει ὅπως δῆποτε εἰς τὸν θάνατόν του.

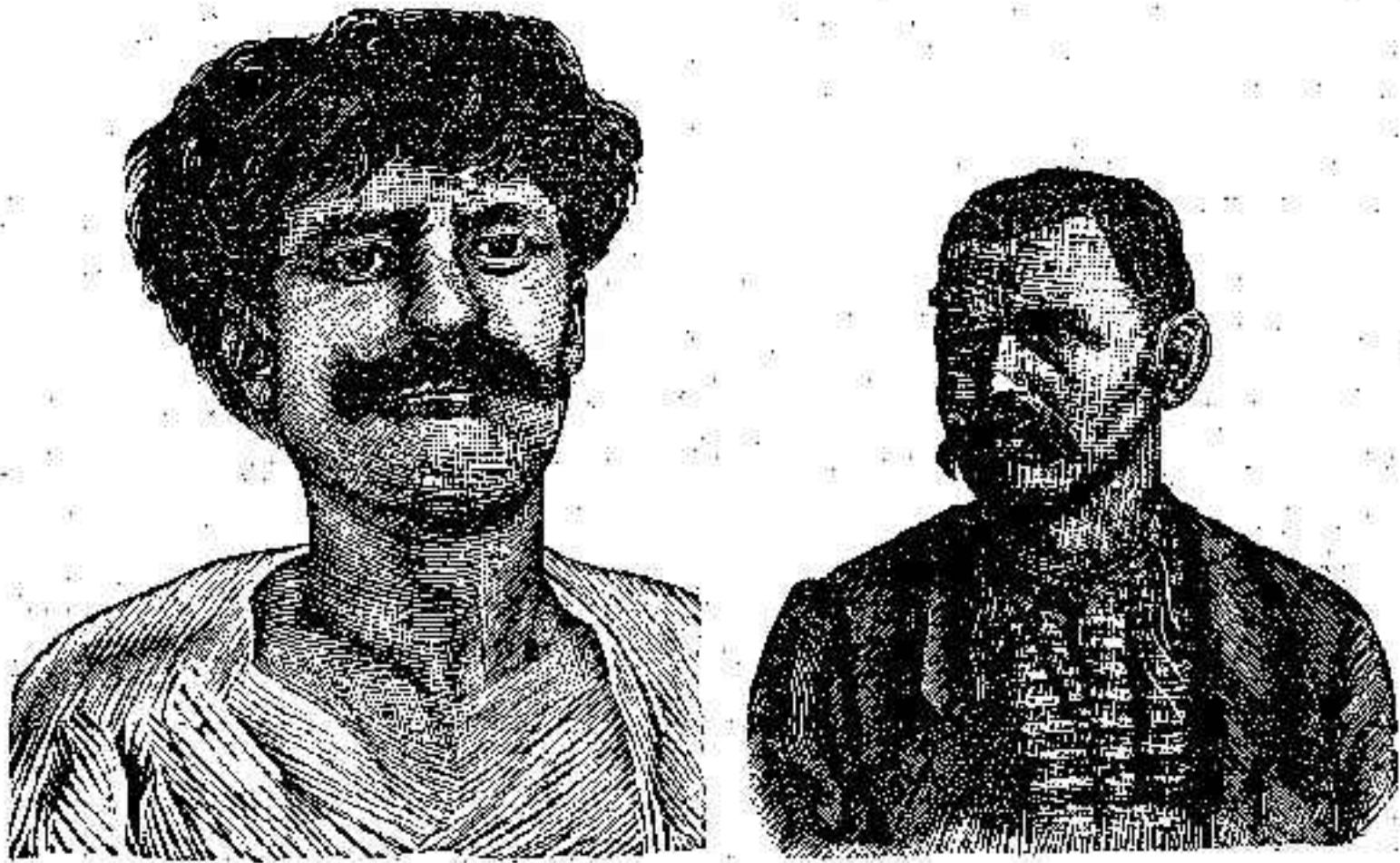
Ἄλλ' ἢ στιγμιαία ἐπάνοδος τῶν ἐγωϊστῶν ἐνστικτῶν δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ εἰς ἄτομα ἔχοντα ἐπαρκῆ ἀνάπτυξιν τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, ἕνεκα στιγμιαίας διαταράξεως τῆς ἰσορροπίας τῶν δύο παραγόντων πρὸς κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ ὁργανισμοῦ—λογικοῦ καὶ συναισθημάτων—διαταράξεως προσερχομένης ἕνεκα ἐξωτερικῶν προκλητικῶν αἰτιῶν (*criminels par passion ou emportement*).

Οἱ οὕτως ἐν γένει ἐγκληματοῦντες, εἴτε ἕνεκα μὴ ἐπαρκοῦς ἀναπτύξεως τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων, εἴτε, ὑπαρχούσης τοιαύτης, ἕνεκα στιγμιαίας διαταράξεως τῆς ἀμοιβαίας συνδρομῆς τῶν δύο παραγόντων τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ ὁργανισμοῦ ἐκ προκλητικῶν ἐξωτερικῶν αἰτιῶν, οἱ μὴ ἐπιζητοῦντες δηλ. τὴν διάπραξιν ἀντικοινωνικῶν πράξεων καὶ ὅσοι οὐδὲ ἤθελον ὑποπέσει εἰς τοιαύτας, ἂν μὴ ἰδιαίτεραι περιστάσεις συνέτρεχον, οἱ τυχαῖοι ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐγκληματῖαι, ἀποτελοῦσι τὴν δευτέραν μεγάλην κατηγορίαν τῶν ἐγκληματιῶν.

Β'

Οὗτοι εἶνε οἱ δύο γενικοὶ καὶ κεφαλαιώδεις ἐγκληματικοὶ χαρακτήρες, οὓς ὀφείλει ἐπισταμένως νὰ μελετήσῃ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀκριβῆ ἐγκληματικὴν παραγωγὴν μιᾶς χώρας. Ὁ πρῶτος ἀποτελεῖ

τὴν κακοήθη μορφήν τοῦ ἐγκλήματος. Μόνη ἡ διήγησις θέτει ἡμᾶς αὐτομάτως εἰς θέσιν νὰ μὴ ἀναγνωρίζωμεν δι' ὁμοίους μας τοὺς δράστὰς τοιούτων ἀποτροπαίων πράξεων, νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὰ αἰσθήματά των καὶ νὰ συγκοινωνήσωμεν δι' αὐτῶν, νὰ θεωρῶμεν δὲ τοὺς τοὺς ὡς ὄντα ξένα ἡμῶν.

¹ Κακοήθεις ἐγκληματικοὶ τύποι. (Δολοφόνοι ἔνεκα κλοπῆς). ²

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 2 φέρει ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης ἐπιγεμένον ἄσμενόν τι σχῆμα.
(Ἐκ τῆς συλλογῆς θ. Κολοκοιρώνη).

Ὁ ἐγκληματικὸς τύπος, καὶ ἂν δὲν ἀποτελῇ ἰδιαιτέρον ἀνατορικὸν τύπον, διατελὼν ὅμως ἀναμφισβητήτως ὑπὸ τὸ κράτος ἰδίας ψυχολογικῆς καταστάσεως, φέρει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς τοιαύτης ψυχικῆς διαθέσεως τοῦ τὴν ἀντανάκλασιν ἐπὶ τῆς μορφῆς τὴν σφραγίδα, οὕτως εἰπεῖν τῶν ἀενάων σκέψεων αὐτοῦ, αἵτινες εἶνε τὸ αἷμα, αἱ ἐκδικήσεις, αἱ δολοφονίαι, αἱ κλοπαί:

«Δοκεῖ μοι ἡ ψυχὴ, εἶπεν ὁ ἑλλην φιλόσοφος, καὶ τὸ σῶμα συμπαθεῖν ἑλλήλοισι, καὶ ἡ μὲν τῆς ψυχῆς ἕξις ἀλλοιουμένη συναλλοιοῖ τὴν τοῦ σώματος μορφήν· πάλιν τε ἡ τοῦ σώματος μορφή ἀλλοιουμένη συναλλοιοῖ τὴν τῆς ψυχῆς ἕξιν»¹.

Ὅπως ὁ στρατιωτικὸς φέρει τὸ αὐστηρὸν ὕφος, ὅπερ ἐπὶ τέλους ἀποτυπῶνται ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἔνεκα ξενάου τοιαύτης ψυχικῆς διαθέσεως, ὅπως ὁ διδάσκαλος, ὁ ἱερεὺς, ὁ κρεοπώλης, ὁ παθητικὸς παιδεραστής, ἀποκτῶσι φυσιογνωμικὸν ἴδιον τύπον ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν συνή-

¹ Ἀριστοτέλους Φυσιογνωμικά Κεφ. Δ'.

θων ψυχικῶν διαθέσεων ὑφ' ἧς διατελοῦσιν¹, οὕτω καὶ τοῦ αἰμοχαροῦς ἐγκληματικοῦ τύπου (Type criminel) αἱ ψυχικαὶ διαθέσεις εἶνε τοιαῦται, ὥστε διατηροῦσιν εἰς διαρκὴ ἐρεθισμὸν ὠρισμένους μῦς², καθιστῶσι σφοδρότεραν τὴν κυκλοφορίαν, καὶ φέρουσιν ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς ἐκπορεύσεως τῶν συναισθημάτων—τοῦ ἐγκεφάλου, —αἱμάτων πληθῶραν, ἣτις διατηρεῖ τὸν ὀφθαλμὸν πλέοντα ἐν σκοτεινῷ αἵματος χρώματι· ὁ ἐρεθισμὸς ἐτέρων μυῶν διατηρεῖ τὰς ὀφρῦς συνεσταλμένας, τὴν κάτω σιαγόνα ὀγκώδη καὶ προέχουσαν πρὸς τὰ ἄκρα τῶν κλειδώσεων, ἐκ τῆς ἀεγᾶου πιέσεως τῶν ὀδόντων, θέσιν ἣν συνήθως ἡ μορφή λαμβάνει διὰ πᾶσαν βιαίαν κίνησιν, τὸ κάτω χεῖλος λοξῶς διεσταλμένον, προσδίδον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τὴν ἰδιάζουσαν μορφήν ζῶου σαρκιδόρου ἐξερεθιζομένου, καὶ τοῦ ὁποίου οἱ μυκηθμοὶ δὲν διαφέρουσι κατὰ πολὺ τοῦ ἀπαισίου ἤχου τοῦ γέλωτος καὶ τῆς φωνῆς τῶν ἀνθρωπίνων συναδέλφων του.

Καὶ εἰς τοῦ πραοτάτου τὴν φυσιογνωμίαν ἐν στιγμῇ ἀπειλῆς ἢ ἀνχολογισμοῦ ἐκδικήσεώς τινος ἐπιχέεται συνήθως ἡ εἰδικὴ ἐκείνη σφραγίς, ἣτις μαρτυρεῖ τὴν σύλληψιν ἀπαισίων ἀποφάσεων· ὅταν ἡ κατάστασις αὕτη εἶνε διαρκὴς ἢ συνήθης, ἡ φυσιογνωμία προσλαμβάνει ἀνάλογον ἰδιάζουσαν ἑκφράσιν. Ἐνεκα τοιούτων ἰδιάζουσῶν ψυχικῶν καταστάσεων, ἰδιαίτεραν προσλαμβάνει ἑκφράσιν ἡ φυσιογνωμία τοῦ δολίου, ἄλλὰ μὴ αἰμοδόρων ἐνστίκτων, κλέπτου, τοῦ λάγνου καὶ ἡδυπαθοῦς, παρέχουσα προφανῆ ἀντίθεσιν ἀπὸ ἐκείνης τοῦ ἐγκρατοῦς καὶ τοῦ σεμνοῦ. Ἐκείνου τὸ βλέμμα ἐν ἡδυπαθείᾳ ἐκφράσει πλέει ἐν ὑγρῷ ἀχνόφῳ· ὁ δὲ ἀέναντος ἐρεθισμὸς τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ λάγνου, παρέχει εἰς τὸ καταπόρφυρον βλέμμα του ἰδιάζουσαν ἑκφράσιν ἀνησυχίας καὶ ἐπιθυμίας, προκαλουμένης ἐκ τῆς ταχυτέρας κυκλοφορίας καὶ τῆς συρροῆς αἵματος ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Συνήθως χαρακτηρίζουσι τοῦτον ῥῶθωνες διεσταλμένοι καὶ ἰδιαζούσης εὐστροφίας, χεῖλη παχέα καὶ προέχοντα, ἐν περιέργῳ ὁμοιότητι μὲ τὴν κλίσιν, ἣν γενικῶς λαμβάνουσι ταῦτα κατὰ τὴν γεῦσιν ἡδυπότου τινὸς ὑγροῦ. Οὕτω τοῦ παθητικοῦ παιδεραστοῦ ἡ μορφή προδίδει τὰς θηλυπρεπεῖς ἑξεις καὶ ἐκ τοῦ χάους βλέμματος καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τῆς φυσιογνωμίας, ἡ δὲ ἀπατόπῳσις ἐνίοτε τοῦ φύλου οὕτινας ἀντιποιεῖται τὰ χρέη, φθάνει μέχρι τοῦ βαδίσματος, τῆς φωνῆς, τῶν σχημάτων, καὶ τοῦ εἶδους ἀκόμη τῆς γλώσσης ἣν ὁμιλεῖ.

Χαρακτηριστικὴν ἐπίσης φυσιογνωμικὴν ἀντίθεσιν, ὅσω καὶ αἱ ψυ-

¹ Tarde.

² Duchenne de Boulogne.

χικαὶ αὐτῶν διαθέσεις, παρέχει ἡ φυσιογνωμία τῶν δολίων κλεπτῶν ἀπὸ ἐκείνης τῶν αἰμοδόρων ἐγκληματιῶν. Τοῦ δολίου κλέπτου τοῦ μὴ ὄντος αἰμοχαρῶν ἐνστίκτων, ἡ ὁμοία ἀπεχθοῦς γραίας φυσιογνωμία¹, ἔχει ἔκφρασιν μίγματος ὑποκρισίας πονηρίας καὶ ἀναιδεΐας². τὸ ἀνήσυχον βλέμμα του, ἐνεκα ἀενάου προσοχῆς πρὸς ἀντίληψιν τῆς καταλλήλου στιγμῆς δι' ἐπίθεσιν, μεταπίπτει ἀκαριαίως ἀπὸ ἐκφράσεως πλήρους πονηρίας εἰς τοιαύτην ἀρρήτου ὑποκριτικῆς ἀγαθότητος. Ἡ ὅλη του ἔκφρασις καὶ στάσις, ὁμοία γαλῆς παρισταμένης εἰς ἐκλέπισιν ἰχθύων, παρέχει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δυσπιστίαν καὶ εἶνε ἀποτύπωσις ὁμοίας στάσεως καὶ ἐκφράσεως ἣν πᾶν ἄτομον, ἐπιζητοῦν νὰ ἀφαιρέσῃ τι χωρὶς νὰ παρατηρηθῇ, λαμβάνει.

Αἱ τοῦ ὑπνωτιζομένου φυσιογνωμικαὶ ἐκφράσεις, ἀνάλογοι πρὸς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ ὑπνωτίζοντος, δὲν εἶνε, νομίζομεν, ξέναι πρὸς τὸ θέμα. Ἄν τὸ ἐν καταληπτικῇ καταστάσει εὐρισκόμενον ἄτομον λαμβάνῃ φυσιογνωμικὴν ἔκφρασιν ἀνάλογον πρὸς τὴν εἰσηγουμένην ἰδέαν, ὅτε μὲν εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ ὑπνωτίζοντος νὰ φονεύσῃ τινά, συσπῶν τὰς ὀφρὺς, σφίγγον τὰς σιαγόνas, διαστέλλον τὸ κάτω χεῖλος, ἐνῶ αἴφνης ἐπὶ τοῦ βλέμματος καὶ τῆς ὅλης φυσιογνωμίας ἀποτυποῦται τῶν ἀπαισίων ἀποφάσεών του ἡ σφραγίς, ὅτε δὲ ἐπὶ τῇ εἰσηγήσει τοῦ νὰ κλέψῃ τινά, λαμβάνον τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν καὶ στάσιν τοῦ ἐπιθυμοῦντος δολίως νὰ ἀφαιρέσῃ τι, καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τῇ εἰσηγήσει εὐχαρίστων ἰδεῶν, λαμβάνον ἀμέσως ἔκφρασιν εὐδαιμονίας καὶ ἀγαθότητος, διατί ἄρά γε νὰ δυσπιστῶμεν εἰς τὰς ἀποτυπώσεις καὶ τὴν ἐξ ἀναλόγου ἐνέργειαν διαρκῶν τοιούτων ψυχικῶν διεγέρσεων;

Σ'

Πάντα τὰ μέτρα ἀπεδείχθησαν ἀλυσίτελῃ πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ τοιούτου ἀντικοινωνικοῦ ὄντος· τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ προβάλλεται ἀπὸ τινος τὸ σοβαρὸν δίλημμα, ἂν ἡ τοιαύτη τοῦ ἀτόμου κατάστασις εἶνε ἀποτέλεσμα μόνον τῆς ἐπηρείας τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου (ἀνατροφῆς, ἀγωγῆς, παραδειγμάτων κτλ.), ἢ αὕτη ὀφείλεται καὶ εἰς συμφύτους ὀργανικὰς ἀνωμαλίας. Τὸ πρᾶγμα δύναται νὰ ἔχῃ πολλὴν τὴν θεωρητικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ κοινωνικοῦ συμφέροντος νομίζομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ τὸ παρέλθωμεν ἅλυτον. Ἐφ' ὅσον τὰ προληπτικὰ μέτρα πολιτείας τινὸς δὲν κατῴρθωσαν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἀνατροφὴν καὶ διάπλασιν τοιούτου ὅλως ἀποτροπαίου ἀντικοινωνικοῦ ὄντος, θέλει εἶσθαι με-

¹ Lombroso. ² Corré.

γάλη πολυτέλεια ἢ ἀπαίτησις πληρωμῆς ἰσοβίου ὑποτροφίας πρὸς νοσηλείαν του. Καὶ τίς ἀρνεῖται ὅτι ὁ πρακτικώτερος λόγος τῆς τιμωρίας τοῦ ἐγκληματίου εἶνε ὅχι μόνον ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ἤδη ἐγκληματίσαντος ἀπὸ τοῦ κοινωνικοῦ σώματος, διότι κατὰ τοῦτο μόνον περιοριζομένη ἢ μέριμνα τῆς πολιτείας περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς ἡθελεν εἶσθαι ἐλαχίστη, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐμπνεύσῃ τὸν φόβον εἰς τοὺς διανοουμένους νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν προσβολὴν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν; Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωϋσέως ἀναγνωρίζεται ἡ τοιαύτη ἀνάγκη καὶ τὰς τότε ῥομφαίας τῶν ἀδύλων πνευμάτων, δι' ὧν ἠπειλοῦντο αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀμαρτησάντων, διεδέχθη ὁ χωροφύλαξ, ὁ δικαστὴς καὶ ὁ δῆμιος. Δὲν γνωρίζω ποίαν τινὰ γνώμην θέλει τις σχηματίσει ὡς ἐπιστήμων περὶ τοῦ καταλογισμοῦ τοῦ τοιούτου ἐγκληματίου, ἀλλ' ὡς δικαστὴς, ὡς δημόσιος λειτουργός, εἰς ὃν ἡ πολιτεία ἡθελεν ἀναθέσει τὴν φυλακὴν τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας τῆς, ἡθελεν εἶσθαι αὐτόχρημα δολοφονία κατὰ τοῦ συνόλου τοῦ κοινωνικοῦ ὄθροισματος ἂν καὶ πρὸς στιγμὴν διενσεῖτο νὰ ἐφαρμόσῃ τοιαύτας ἀρχὰς περὶ τοῦ ἀξιοποίνου τῶν οὕτως ἐγκληματούντων. Καὶ τῷ ὄντι τὸν ἔσχατον διατρέχει κίνδυνον ἡ κοινωνικὴ ὑπαρξὶς τῶν πολιτειῶν, ἐν αἷς τοιαῦται ἡθελον ἐπικρατήσῃ ἀρχαὶ κατὰ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐγκληματησάντων. Ἐν Γαλλίᾳ σκανδαλώδεις πινές ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ἀπολύσεις κατηγορουμένων ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, συνεκίνησαν ζωηρῶς τὴν κοινὴν γνώμην, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ ἐν ἐπιστημονικοῖς ἄλλοις συνεδρίοις ἔρρηξαν κραυγὴν ὀδύνης καὶ ἔκρουσαν τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἐφετερίου τῶν Παρισίων ἐν ἀγορεύσει τοῦ τινι ἀνεγνώρισε τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην λήψεως νομοθετικῶν μέτρων, ὅπως ἐμποδίζηται ἡ ἀπόλυσις κατηγορουμένων οὓς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων κρίνει ἀκαταλογίστους. Ἐπρότεινε δὲ ὅπως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τίθηται ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶνε ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ ἐπὶ τῇ καταφατικῇ τῶν ἀπαντήσῃ, νὰ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ἡ κἀθειρξὶς τοῦ οὕτω κρίναντος εἰς θεραπευτικὸν τι κατὰστημα. Ἡ λύσις αὕτη μόνη εἶνε ἱκανὴ ὅπως μηδενίσῃ τὰ μέσα ἅτινα παραμένουσι πρὸς αὐτοσυντήρησιν τῶν πολιτειῶν, καὶ αἵτινες ὡς λόγον ὑπάρξεως ἔχουσι τὴν ἀνετωτέραν ἐξασφάλισιν τῶν κοινωνικῶν ἀτόμων καὶ τὴν εὐημερίαν αὐτῶν. Ἀναμφισβητήτως δὲ ἡ ἐξασφάλισις καὶ ἡ εὐημερία τῶν ἀτόμων κινδυνεύει δι' οἵασδήποτε ἄλλης ἐνεργείας παρὰ διὰ τῆς ἐξοντώσεως τῶν ἀντικοινωνικῶν ὄντων καὶ τοῦ τρόμου, ὃν ἀνάγκη ἡ πολιτεία νὰ ἐμπνέῃ εἰς ἐκείνους οἵτινες, δι' οἷονδήποτε λόγον εἶνε ἐπικίνδυνοι εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, ἀφοῦ ἡ ἐπέκτασις τῆς μορ-

φώσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἠθικῶν αἰσθημάτων ἐφ' ὧν τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων εἶνε χίμαιρα. Τὸ κοινωνικὸν σύνολον, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Spencer (principes de Sociologie), ἀπειλεῖται, ὡς πᾶς ὀργανισμός, διὰ τοῦ θανάτου πάντοτε, ὅσάκις ἐν τῶν ὀργάνων παύει τὴν λειτουργίαν του. Ἐκ τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων πολιτειῶν τῆς σήμερον — καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν σήμερον ὑπάρχουσι καταδικαστικοὶ νόμοι κατὰ τῶν ἀέργων, — ποινὰὶ διάφοροι ἀπαγγέλλονται καὶ κατ' αὐτῶν ἔτι τῶν παθητικῶν ἀντικοινωνικῶν ὄντων, τῶν ἀέργων, τῶν μὴ συνεισφερόντων διὰ τὴν γενικὴν εὐημερίαν εἰς ἀντιστάθμισιν τῶν πρὸς συντήρησίν των καταναλισκομένων. Διότι πᾶσα κατανάλωσις χωρὶς καμμίαν μεταγενεστέραν ἀπόδοσιν πράγματός τινος ὠφελίμου διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν ἀπώλειαν, τῆς ὁποίας αἱ συνέπειαι δύνανται νὰ φθάσωσι μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ κόσμου¹ καὶ δικαίως ἡ οἰκονομολογικὴ ἐπιστήμη ἀποκαλεῖ κοινωνικὸν ἔγκλημα τὸ ἐλεεῖν ἄνευ ἐρεῦνης². Ὅταν δὲ τοιαῦται ὑποβάλλωνται ἐξ ἐνστίκτου αὐτοσυντηρήσεως ἀρχαὶ κατὰ τῶν μὴ συνεισφερόντων εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον ὅ,τι καταναλίσκουσιν, εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ ἐπιζητητῇται ἡ φιλανθρωπία ὑπὲρ τῶν θετικῶς ἐργαζομένων κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου; Ἡ ἐπιείκεια ὑπὲρ τούτων ἐχαιρετῆθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δι' αὐξήσεως τῶν ἐγκλημάτων, καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας ἡ ἀραίωσις τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων ἐπέφερεν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δολοφονιῶν³. Διὰ τοῦτο ἐξ ἴσου εὐρίσκομεν ἐγκληματικὴν καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν πολιτειῶν πρὸς μὀρφωσιν καὶ διάπλασιν τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ τὴν μὴ μέριμναν τούτων πρὸς ἠθικὴν ἀνόρθωσιν τῶν ἀνηλίκων ἐγκληματιῶν ὅσω καὶ τὴν ἐπιζητουμένην περίθαλψιν, ἐν εἵδει τρυφεροῦ ἀσθενοῦς, τοῦ ἐγκληματίου, ὡς ὑποθάλλουσιν τὸ ἔγκλημα καὶ ὑποσκάπτουσιν τὴν ἀσφάλειαν τῶν κοινωνιῶν. Φιλανθρωπότερον καὶ λογικώτερον ἤθελεν εἶσθαι ἂν ἅπασα αὕτη ἡ ἐσχάτως ἐκδηλωθεῖσα τάσις πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐγκληματιῶν ἐστρέφετο πρὸς περίθαλψιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν θυμάτων των, τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων δολοφόνος χεὶρ ἀφήρπασε τὸν προστάτην των.

Z'

Ὁ δεύτερος ἐγκληματικὸς χαρακτήρ περιλαμβάνων πάντας τοὺς τυχαίους ἐγκληματίας, δὲν παρέχει διάφορον τύπον τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώ-

¹ Feré. ² Léon Say. ³ Bournet.

πων, καὶ εἶνε ὀλιγώτερον ἀπομακρυσμένος τῶν βασιλευόντων κοινῶς ἠθικῶν αἰσθημάτων¹.

Ἐκτὸς ὅμως ἐκείνων, οἵτινες μὴ ἐπιζητοῦντες τὴν διάπραξιν τῶν ἀντικοινωνικῶν πράξεων, δὲν ἔχουσιν ἐν τούτοις ἀρκούντως ἀνεπτυγμένα τὰ ἠθικὰ αἰσθήματα ὅπως καὶ ἀποφεύγωσι ταύτας, εἰς τοὺς τυχαίους ἐπίσης ἐγκληματίας ἀνήκουσιν, ὡς εἴπομεν, καὶ ἐκεῖνοι οἵτινες προσβαλλόμενοι ἐνίοτε εἰς τὰ ἀπόλυτα αὐτῶν ἐγωϊστικὰ ἐνστικτα παρασύρονται εἰς πράξεις, αἵτινες, ὅσονδῆποτε ἀπεχθεῖς καὶ ἂν ᾧσι, δὲν τείνουσιν ἢ εἰς τὴν ἱκανοποίησιν προσβληθείσης ἐλευθερίας, κατὰ τὴν ἔννοιαν ἣν ἕκαστος ἀναλόγως τῆς μορφώσεώς του ἔχει καὶ διὰ μέσων ἀναλόγων ταύτης. Ἀναμφισβητήτως εἰς τοιούτας κοινωνικάς παραβάσεις ὑπόκεινται συνηθέστερον οἱ ἐστερημένοι ἀνωτέρας τινὸς ἠθικῆς διαπλάσεως καὶ εἰς βαθμὸν ἐνίοτε ἀκατάληπτον δι' ἀνωτέραν τινὰ τάξιν ἀτόμων, ἀλλ' ἐκ τῶν τοιούτων παραπλανήσεων δὲν ὑπάρχει εἰς ἄνθρωπος ὅστις δύναται νὰ θεωρήσῃ ἑαυτὸν ἀπηλλαγμένον, διότι τὰ ἐγωϊστικὰ ἐνστικτα εἶνε σύμφυτα τῷ ἀνθρώπῳ. Καὶ ὁ πλέον ἐντιμος ἄνθρωπος, ὁ ἀνωτέρας ἠθικῆς διαπλάσεως, δύναται κατὰ τὴν ἔννοιαν ταύτην νὰ γίνῃ ἐγκληματίας, ὑποπίπτων εἰς τυπικὴν παράβασιν τῶν ὑπὸ τῆς γενικῆς θελήσεως τῶν ἀτόμων ὀριζομένων ὡς ἐγκλήματα· διὰ τοῦτο δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων τοιαύτης φύσεως ἐξαρτᾶται ἀσφαλῶς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν προκλητικῶν αἰτιῶν, αἵτινες εἶνε αἱ ἄμεσοι αἰτίαι τῶν τοιούτων ἀποπλανήσεων τοῦ λογικοῦ καὶ διαταράξεως τῆς κανονικῆς ἐνεργείας τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐν ᾗ κοινωνίᾳ ἕκαστος σέβεται τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου, ἡ δὲ ἐξουσία ἴσταται ἀμερόληπτος καὶ ἄμεσος ἀρωγὸς τοῦ τυχόν καταπιεζομένου, σπεύδουσα εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀδικοῦντος καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς προσβληθείσης ἐλευθερίας τοῦ ἀδικηθέντος, εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι τὰ ἔνεκα ἐξωτερικῶν προκλητικῶν αἰτιῶν τυχαῖα ἐγκλήματα (*crimes par emportement*) εἶνε σπάνια, ἡ δὲ πληθώρα τοιούτων ἐγκλημάτων δεόν νὰ κατзλογισθῇ ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὴν ἀτελεῖ μὀρφῶσιν τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑλλειψιν ἢ ἐξαχρείωσιν τῆς ἐξουσίας.

Λουκάς Νάκος

¹ Garofalo.